

گزارشی تاسف‌بار از خسارت‌های اقتصادی تصادف در «جاده»ها و «راه»ها

۷ درصد تولید ناخالص داخلی؛ هزینه تندراندن

خسارات واقع‌شده برای وسایل نقلیه دارای بیمه طی دوره ۱۰ ساله ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۶ (ارقام به میلیارد تومان)				
جمع کل	بیمه بدنه خودرو	بیمه حوادث راننده	شخص ثالث و مازاد	عنوان/سال
۱,۷۸۰	۲۶۰	۳۷	۱,۴۸۳	سال ۸۷
۲,۱۲۳	۳۱۷	۴۴	۱,۷۶۳	سال ۸۸
۲,۵۰۱	۳۶۰	۵۶	۲,۰۸۵	سال ۸۹
۳,۲۵۵	۴۱۷	۷۲	۲,۷۶۶	سال ۹۰
۴,۸۰۶	۵۳۱	۲۴۲	۴,۰۳۳	سال ۹۱
۶,۲۹۵	۶۶۱	۲۷۸	۵,۳۵۵	سال ۹۲
۸,۴۵۴	۸۲۲	۶۴۴	۶,۹۸۸	سال ۹۳
۸,۶۹۷	۸۶۰	۷۷۳	۷,۳۶۳	سال ۹۴
۱۰,۲۸۶	۹۷۰	۶۷۸	۸,۵۴۷	سال ۹۵
۱۰,۹۵۰	۱,۱۰۴	۹۷۹	۸,۸۶۷	سال ۹۶

منبع: سالنامه آماری صنعت بیمه * توضیح: سالنامه ۱۳۹۶ آخرین گزارش منتشرشده صنعت بیمه کشور است

آمار وسایل نقلیه موتوری در حال تردد، تعداد بیمه‌نامه صادره و تعداد وسایل نقلیه موتوری فاقد بیمه‌نامه طی ۸ سال اخیر				
وسایل نقلیه صادرشده (میلیون قفقه)	تعداد کل وسایل نقلیه موتوری شماره گذاری شده (میلیون دستگاه)	تعداد بیمه‌نامه	عنوان/سال	فایده بیمه (میلیون دستگاه)
۹,۹	۱۳,۶	۲۳,۵	سال ۸۹	۱۰,۸
۱۱,۲	۱۶,۱	۲۷,۳	سال ۹۱	۱۱,۲
۱۱,۵	۱۶,۹	۲۸,۴	سال ۹۲	۱۱,۵
۱۲,۵	۱۸,۵	۳۰,۳	سال ۹۳	۱۲,۵
۱۳,۸	۱۸,۹	۳۱,۸	سال ۹۴	۱۳,۸
۱۴,۷	۲۰,۱	۳۳,۹	سال ۹۵	۱۴,۷
	۲۱,۴	۳۶,۱	سال ۹۶	

منبع: سالنامه آماری صنعت بیمه * توضیح: سالنامه ۱۳۹۶ آخرین گزارش منتشرشده صنعت بیمه کشور است

تعداد متوفیان و مصدومان حوادث رانندگی کشور طی سال‌های ۱۳۸۸ تا چهارماهه ۱۳۹۸				
تغییرات سالانه تعداد (مصدومان)	تعداد مصدومان (نفر)	تغییرات سالانه تعداد متوفیان (نفر)	تعداد متوفیان (نفر)	عنوان/سال
-	۲۹۵,۱۷۹	-	۲۲,۹۷۴	سال ۸۸
-۲۰,۰۸۶	۲۷۵,۰۹۳	-۲,۴۰۱	۲۰,۵۷۳	سال ۸۹
۴۲,۷۰۹	۳۱۸,۸۰۲	-۱,۴۸۴	۱۹,۰۸۹	سال ۹۰
-۳۰,۸۳۳	۳۱۵,۷۱۹	-۱,۰۹۵	۱۷,۹۹۴	سال ۹۱
-	۳۱۵,۷۱۹	-	۱۷,۹۹۴	سال ۹۲
-۱۱,۲۳۴	۳۰۴,۴۸۵	-۱,۱۲۲	۱۶,۸۷۲	سال ۹۳
۲۸,۵۸۶	۳۳۳,۰۷۱	-۲۸۸	۱۶,۵۸۴	سال ۹۴
-	۳۳۳,۰۷۱	-۶۵۲	۱۵,۹۳۲	سال ۹۵
۲,۹۲۴	۳۳۵,۹۹۵	۱,۰۵۲	۱۶,۹۸۴	سال ۹۶
۳۱,۴۵۶	۳۶۷,۴۵۱	۱۹۹	۱۷,۱۸۳	سال ۹۷
-	۱۲۳,۶۳۴	-	۵,۸۳۳	۴ ماهه ۹۸

منبع: گزارش سالانه سازمان پزشکی قانونی کشور

اقتصاد

مهم‌ترین دغدغه‌های سیاست‌گذاران است، لذا در سطح جهان اقدامات کاهش‌دهنده این مرگ‌ومیرها رو به گسترش است. در ایسن میان، با وجود قوانین و مقررات مختلف جهت بهبود وضعیت رانندگی، کشورمان همچنان در صدر کشورهای پرتصادف با سرانه کشته و مصدوم بالا قرار دارد. در این زمینه بررسی داده‌های آماری سازمان پزشکی قانونی کشور طی ۱۰ سال اخیر نشان می‌دهد متوفیان حوادث رانندگی کشور از حدود ۲۳ هزار نفر در سال ۸۸ به ۱۹ هزار نفر در سال ۹۰، به ۱۸ هزار نفر در سال ۹۲، به ۱۶ هزار نفر در سال ۹۵ و به ۱۷ هزار و ۱۸۳ نفر در سال ۹۷ رسیده است. قابل ذکر است در چهارماهه سال جاری تعداد متوفیان حوادث رانندگی پنج‌هزار و ۸۳۳ نفر بوده است. بر این اساس طبق داده‌های آماری، اگرچه تعداد متوفیان حوادث رانندگی تا سال ۹۵ به‌طور قابل توجهی کاهش یافته، با این حال در دو سال اخیر این میزان با افزایش حدود هزار نفری نسبت به سال ۹۵، بازهم به آمار کشته‌شدگان سال ۹۲ نزدیک‌شده و بیشتر از کشته‌شدگان سال‌های ۹۴، ۹۵ و ۹۵ است.

افزایش ۳۱ هزار نفری مصدومان در یک سال

در کنار کشته‌شدگان حوادث رانندگی، مصدومان نیز بخش دیگری از آسیب‌های مادی و معنوی حوادث رانندگی هستند. طبق داده‌های آماری سازمان پزشکی قانونی ایران، اگرچه تعداد متوفیان حوادث رانندگی طی ۱۰ سال اخیر (از سال ۸۸ تا ۹۷) با کاهش پنج‌هزار و ۸۰۰ نفری روبه‌رو بوده، با این حال در همین مدت زمان تعداد مصدومان حوادث رانندگی از ۲۹۵ هزار نفر در سال ۸۸ به ۳۶۷ هزار نفر در سال ۹۷ رسیده که حکایت از رشد ۷۲ هزار نفری تعداد مصدومان است. نکته قابل تامل در همین زمینه این‌که در سال ۹۷ تعداد مصدومان حوادث رانندگی در حالی به ۳۶۷ هزار نفر رسیده که این میزان در سال ۹۶ حدود ۳۳۶ هزار نفر بوده است. به‌عبارت دیگر، فقط در سال ۹۷ تعداد مصدومان حوادث رانندگی بیش از ۳۱ هزار نفر افزایش یافته که در نوع خود رقم چشمگیری است.

خسارات ۱۱ هزار میلیاردی بیمه‌ها از تصادفات رانندگی

اگرچه خسارات مادی و معنوی تصادفات رانندگی به‌ویژه برآورد میزان دقیق خسارات معنوی (مشکلات ناشی از دست دادن سرپرست خانوار و بسیاری از مشکلات و روحی خانواده‌ها) بسیار مشکل و تا حدودی غیرممکن است، با این حال طبق آمارهای صنعت بیمه کشور، خسارات مالی واقع‌شده برای وسایل نقلیه دارای بیمه (اعم از بیمه شخص ثالث، بیمه حوادث راننده و بیمه خودرو) را می‌توان با دقت بالایی بیان کرد. بر این اساس طبق داده‌های آماری صنعت بیمه کشور، خسارات مالی ناشی از تصادفات رانندگی (اعم از داده‌های آماری بیمه شخص ثالث، بیمه حوادث راننده و بیمه بدنه خودرو) از حدود هزار و ۷۸۰ میلیارد تومان در سال ۸۷ به ۳/۲ هزار میلیارد تومان تا سال ۹۰، به حدود ۶/۳ هزار میلیارد تومان تا سال ۹۲، به ۸/۷ هزار تا سال ۹۴، به ۱۰/۲ هزار میلیارد تا سال ۹۵ و به حدود ۱۱ هزار میلیارد تومان (دقیقا ۱۰ هزار و ۹۵۰ میلیارد تومان) در سال ۹۶ رسیده است. قابل ذکر است با توجه به اینکه کارنامه سال ۹۷ صنعت بیمه کشور هنوز منتشر نشده، با مدنظر قرار دادن این نکته که هم مصدومان و هم متوفیان ناشی از حوادث رانندگی در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ افزایشی بوده، می‌توان گفت قطعا خسارات وارده از ناحیه حوادث رانندگی در سال ۹۷ افزایشی بوده و بیش از ۱۱ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

۱۵ میلیون وسیله نقلیه فاقد بیمه!

ماده یک قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ مقرر داشته است:

مهدی عبداللّهی

روزنامه‌نگار

موضوع تصادفات رانندگی و هزینه‌های بالای اقتصادی و اجتماعی آن، از اساسی‌ترین دغدغه‌های متخصصان و متولیان امور حمل‌ونقل و ترافیک است. این موضوع از این منظر دارای اهمیت است که طبق آمارهای پزشکی قانونی کشور، در سال‌های اخیر به‌طور متوسط سالانه ۱۷ هزار نفر از شهروندان کشورمان جان خود را در تصادفات از دست داده و بین ۳۳۰ تا ۳۶۰ هزار نفر نیز سالانه دچار مصدومیت شده که برخی از این مصدومیت‌ها حتی به معلولیت دائمی و ازکارافتادگی تبدیل شده است. همچنین طبق آمار مذکور، در سال ۹۷ از مجموع ۱۷ هزار و ۱۸۳ نفر متوفی تصادفات رانندگی، ۴۵۸ هزار و ۲۵۸ نفر یا به‌عبارتی ۷۸ درصد از متوفیان مردان بوده‌اند که هم جزء نیروی کار و هم سرپرست خانوار هستند. در ایران اگرچه مطالعات اندکی در زمینه هزینه اقتصادی حوادث رانندگی انجام‌شده، با این حال همین مطالعات اندک نشان می‌دهند هزینه اقتصادی و اجتماعی تصادفات رانندگی سالانه به اندازه ۸ تا ۸ درصد تولید ناخالص داخلی کشورمان است. برای مثال براساس گزارشی که مرکز پژوهش‌های مجلس در مهرماه سال ۹۲ منتشر کرده، هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی تصادفات رانندگی شامل ۶ بخش یعنی: ۱- هزینه‌های ناشی از هدم شدن یا خسارت دیده، ۲- هزینه جراحات جسمانی (غیر از معلولیت‌های دائمی)، ۳- هزینه اوقات تلف‌شده و از بین‌رفته در تصادفات جاده‌ای، ۴- هزینه درد، غم، جراحات روانی و صدمات روحی، ۵- هزینه جان افراد فوت‌شده و هزینه معلولیت‌های دائمی و ۶- هزینه‌های اداری است. طبق این گزارش، هزینه اقتصادی و اجتماعی تصادفات رانندگی در سال ۹۰ حدود ۱/۸ هزار میلیارد تومان یعنی معادل ۸ درصد تولید ناخالص داخلی آن سال برآورد شده است. در همین زمینه مطالعه دیگری نیز که توسط معاونت اقتصاد حمل‌ونقل وزارت راه و شهرسازی انجام شده، نشان می‌دهد هر مرگ‌ومیر در تصادفات رانندگی چیزی حدود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان خسارت مستقیم و غیرمستقیم به اقتصاد ایران وارد می‌کند. اما بررسی عملکرد صنعت بیمه کشور نیز نکات بسیار قابل تاملی دارد، به‌طوری که بررسی عملکرد دوره ۱۰ ساله این صنعت نشان می‌دهد در سال‌های اخیر اگرچه تعداد تلفات تصادفات رانندگی روند کاهش داشته، با این حال در همین مدت مجموع خسارات پرداختی بیمه شخص ثالث، بیمه رانندگی و بیمه بدنه خودرو از حدود ۱۷۰۰ میلیارد تومان در سال ۸۷ به حدود ۱۱ هزار میلیارد تومان در سال ۹۶ رسیده است. اما نکته قابل تامل این‌که، آمار مذکور فقط مربوط به خودروهای دارای بیمه‌نامه است. این موضوع زمانی دارای اهمیت می‌شود که براساس سالنامه صنعت بیمه کشور، از مجموع ۳/۱ میلیون دستگاه وسایل نقلیه موتوری کشور (شماره گذاری شده) در سال ۹۶ حدود ۱۴/۷ میلیون دستگاه فاقد بیمه بوده‌اند. حال مساله محوری در موضوع تصادفات، عوامل شکل‌دهنده این موضوع هستند. به‌صورت کلی گفته می‌شود سه عامل در بروز تصادفات اثرگذارند؛ انسان، خودرو و جاده؛ در این زمینه اگرچه مطالعات مستندی درمورد اندازه عدهی نقش هر کدام از شاخص‌ها انجام نشده اما پالیس می‌گوید در ایران اگر خودروها ایمن نشوند، ۴۰ تا ۴۵ درصد تصادفات کاهش خواهد یافت. شاید در نگاه اول این آمار ا عراق به‌نظر برسد، اما بررسی گزارش ارزشیابی کیفی خودروی شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران موید این اظهارات است.

افزایش مرگ‌ومیر جاده‌ای به ۱۷ هزار نفر

از آنجایی که مرگ‌ومیر ناشی از حوادث رانندگی در جهان جزء

گزارش

محمد رضا گلر ومغدد
خبرنگار اقتصادی

داشته است. در همین زمینه «فرهیختگان» نیز اخیرا در گزارشی با عنوان «شعبده‌بازی بهارستان با قانون تجارت»، به بیان برخی انتقادهای مطروحه از این لایحه پرداخت. دراین باره گفت‌وگویی با عالی‌پناه، استاد دانشگاه، مدیر مطالعه لایحه تجارت و معاون اسبق دفتر معاونت حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی انجام دادیم. عالی‌پناه به یاد بسیاری از انتقادهای مطرح‌شده در رسانه‌های کشور معتقد است در شرایط کنونی تصویب این لایحه ضرورت بالایی دارد. مشروح این گفت‌وگورا در ادامه از نظر می‌گذرانید.

+++

یکی از انتقادهایی که برخی به لایحه اصلاح تجارت وارد می‌کنند وجود عباراتی مبهم و چندپهلوماند، عرف و «متعارف» است که در بیش از ۴۰ ماده به کار رفته. منتقدان معتقدند این عبارات تفسیرپذیر منجر به برهم خوردن نظم تجاری و تخلفات گسترده خواهد شد. نظر شما چیست؟

عرف در حوزه قراردادها از اصول مسلم حقوق قراردادهاست. این مساله در قانون مدنی پیش‌بینی شده است. یعنی قانون مدنی کنونی هم اصل اعتبار عرف را در قراردادها پذیرفته است. اگر بخواهم به‌طور مشخص به این موضوع اشاره کنم، ماده ۲۲۰ و ماده ۲۲۵ قانون مدنی فعلی بر اعتبار عرف‌ها در حوزه قراردادها تاکید می‌کنند. ماده ۲۲۰ قانون مدنی می‌گوید مقوق نه فقط متعاملین را به اجرای چیزی که در آن تصریح شده است ملزم می‌نماید بلکه متعاملین به کلیه نتایجی هم که به موجب عرف و عادت یا به موجب قانون از عقد حاصل می‌شود ملزم می‌باشند. «ماده ۲۲۵ هم می‌گوید متعارف بودن امری در عرف و عادت به‌طوری که عقد بدون تصریح هم منصرف از نباشد به منزله ذکر در عقد است. پس اصل اعتبار عرف در حوزه قراردادها امری مسلم و پذیرفته‌شده است. در توضیح این مطلب حقوق‌دانان می‌گویند عرف مفسر اراده طرفین معامله است یعنی وقتی طرفین معامله اموری را مورد قرارداد قرار می‌دهند یعنی درموردش توافق می‌کنند آنچه تصریح کردند که خب مشخص کرده‌اند در قرارداد اما آنچه تصریح نکرده‌اند فرض بر این است (و این فرض یک فرض عقلائی است) که اراده اینها و محل سکوت قرارداد اینها محمول بر

مدیر مطالعه لایحه تجارت در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

انتقادها به تصویب قانون تجارت منصفانه نیست

نیازمند طی تشریفات اداری و ثبت رسمی نیست در حالی که ماده ۱۹ آمده است عزل نماینده نیازمند ثبت رسمی است. آیا این تناقض نیست؟

ماده ۱۸ یک بیانی دارد و ماده ۱۹ یک بیان دیگر که اینها را باید با هم جمع کرد و توضیح داد. دوستانی که این اشکال را مطرح می‌کنند این دو ماده را به‌طور دقیق ملاحظه نکرده‌اند. یکی بحث ایجاد نمایندگی است و دیگری بحث عزل نمایندگی. اعطای نمایندگی به‌طور عام به‌عنوان اصل نیاز به ثبت در هیچ‌جا ندارد و این به‌طور کامل با اصل سرعت و اطمینان در تجارت سازگار است. مثلاً در فروشگاه‌ها ده‌ها نفر هستند که کالا را عرضه می‌کنند و نفری هم نشسته آنجا پول می‌گیرد و شما کالا را می‌گیرید؛ آیا کسی پیدا شده تا به حال از آن‌که پشت دخل فروشگاه نشسته است بپرسد شما نمایندگی‌ات را از کجا کسب کرده‌ای؟ در نتیجه مردم برای احراز نمایندگی در تجارت به ظاهر اعتماد می‌کنند. بنابراین اعطای نمایندگی در امور تجارتی قابل ثبت هم نیست و اگر به همه مغازه‌داران که تاجر باشند باید بروند شاگردهایشان را ثبت کنند در حالی که اینها دسته‌دسته هر روز چک می‌گیرند و می‌روند بانک، همین قدر که متصدی بانک می‌داند این شاگرد فلانی است به راحتی این را قبول می‌کند. اما عزل فرق می‌کند در عزل قانونگذار اینجا مقرر کرده که اگر نمایندگی کسی ثبت شده، بنابراین عزلش هم باید ثبت شده باشد چون ممکن است به من نمایندگی اعطا شده باشد و من بسند نمایندگی‌ام را در معرض عموم قرار دهم و بگویم من نماینده رسمی آقای فلانی هستم. فرض کنید آقای «الف» تصمیم می‌گیرد آقای «ب» را از نمایندگی عزل کند، دو حالت دارد اگر ثبت می‌کند جای نگرانی نیست چون وقتی ثبت شده آن‌گهی می‌شود و بقیه مطلع می‌شوند اما اگر عزل ثبت نشد آقای «ب» می‌تواند از این موقعیت سوءاستفاده کند اما اگر اصلش ثبت نشده باشد، عزلش هم نیاز به ثبت ندارد، پس هیچ تعارضی هم نیست.

در ماده ۵، لایحه تجارت ذکر شده اثبات ادعای مرتبط با قرارداد نیازمند تشریفات خاصی نیست و با استناد به شهادت شهود امکان پذیر است.

منتقدان معتقدند این به‌معنای

حذف نظارت حاکمیت از انعقاد و فسخ قرارداد است در حالی که قانونگذار باید با حمایت از اسناد رسمی و ثبت‌شده در مقابل قولنامه و شهادت‌های واهی، از مالکیت آحاد مختلف جامعه صیانت کند. همچنین منجر به ایجاد میلیون‌ها پرونده قضایی می‌شود. لطفا دراین باره توضیح دهید.

این سخن هم ناشی از عدم دقت در مصوبه است. اولاً این مصوبه در ماده یک مشخص کرده است که این مقررات در مورد کدام قراردادها اجرا می‌شود؛ یعنی محدوده اعمال این قانون همه قراردادها نیست، قرارداد‌های خاص موضوع ماده یک این قانون است. ثانیا اصل اساسی در حقوق این است که ما خاص داریم و عام، قانونگذار احکام عامی را می‌آورد بعد تخصیصات اینها را بیان می‌کند، بنابراین آوردن این ماده به‌معنی نفی آن مواد خاصی که سرجای خودش هست، مثل مواد قانون ثبت درمورد اموال غیرمنقول یا مواد قانون ثبت علامت به اختراعات نیست. آنها احکام خاص دارند. هر جا که قانونگذار برای اثبات دلیل خاصی را قبلا یا بعدا در نظر گرفته است آنها احکام خاص هستند. این ماده اصل را بیان می‌کند. ثالثا الان وضعیت چه‌جوری است؟ الان هم همین است. پس چرا الان تشکیل نشده؟ همین الان قانون مدنی ایران اصل را بر رضایی بودن قراردادها می‌داند. ماده ۱۹۱ قانون مدنی ایران صریحا می‌گوید قرارداد یا هر چیزی که دلالت به قصد انشا کند، قابل انجام است. در بحث ادله اسقاط دعوا در همین قانون مدنی دوباره گفته شده اعتبار ادله‌ای که بررسی شده به اعتبار شهادت شهود اشاره شده است. همین مطلب در آیین دادرسی مدنی هم تکرار شده دوباره بر اعتبار شهود تاکید می‌کند. مانمی‌خواستیم در حوزه اسناد رسمی نظر دهیم، حوزه اسناد رسمی حوزه دیگری است و قانون خودش را دارد، از جمله مهم‌ترین قوانینی که در این مساله وجود دارد، قانون ثبت اسناد املاک کشور است که مصوب ۱۳۱۰ است و در آن مورد نظرات شورای نگهبان است. درمورد ادله هم قانون مدنی و قانون آیین دادرسی مدنی ملاک است و اصلا به قانون تجارت کسی کاری ندارد و به اعتبار ادله قوانین مذکور اشاره می‌کند.

